

Stadsstyrelse och kommunalborgmästare.

När Nässjö municipalsamhälle från och med den 1 januari 1914 blev stad, kom denna att i judiciellt hänseende tillhöra Tvetå, Vista och Mo domsaga med tingsställe i Jönköping. Från och med år 1934 hållas i Nässjö, förutom sammanträden med tremansnämnd, jämväl allmänna tings-sammanträden.

De funktioner vid sidan av sin egenskap av domstol, som i stad med magistrat åligga magistraten, fullgjordes i Nässjö fram till år 1933, då staden övergick till stadsstyrelseform med kommunalborgmästare, av stadsstyrelsen. Denna bestod av en av stadsfullmäktige för fyra år vald och av Kungl. Maj:ts Befallningshavande förordnad ordförande jämte tvenne ledamöter, likaledes valda av stadsfullmäktige för fyra år åt gången. Som ordförande i stadsstyrelsen har under hela tiden

*Albin Jansohn,
municipalsamhällets och stadsstyrelsens
ordförande 1908—1932.*

*A. Johnsson,
stadens förste kommunalborgmästare.*

tills dess denna upphörde fungerat direktören Albin Jansohn. Stadsstyrelsens båda första ledamöter voro postmästaren V. Fagrell och lokreparatören J. A. Malmberg. År 1918 efterträdde Fagrell och Malmberg av rektorn F. J:son Carlström och folkskolläraren J. A. Wallerström. I början av år 1920 avled rektor Carlström och efterträdde av stadsläkaren Patrik Frehland. Folkskollärare Wallerström avgick med utgången av år 1921 ur stadsstyrelsen och efterträdde av lokomotiveldare August Johnsson, vilken därefter tillhörde stadsstyrelsen tills dess denna upphörde. I och med utgången av år 1922 avgick stadsläkare Frehland ur stadsstyrelsen och fick till efterträdare folkskollärare Axel Liljeqvist. Vid dennes fränfalle i slutet av år 1925 efterträdde han av kontorist Hjalmar Kvist, som innehade uppdraget till år 1933. Stadsstyrelsens ordförande var således, då stadsstyrelsen den 31 december 1932 upphörde, direktör Albin Jansohn, och dess sista ledamöter kontorist Hjalmar Kvist och lokomotiveldare August Johnsson.

Då staden den 1 januari 1933 övergick till stadsstyrelseform med kommunalborgmästare hade, på grund av att beslut därom fattats först i sista stund, ordinarie kommunalborgmästare ej hunnit utses. Stadsstyrelsens förutvarande ordförande, direktör Albin Jansohn, förordnades där-

för av Kungl. Maj:ts Befallningshavande att såsom tillförordnad kommunalborgmästare uppehålla befattningen tills dess denna blivit med ordinarie innehavare besatt. Den 16 juni 1933 valdes till kommunalborgmästare lokomotiveldare August Johnsson och den 20 juli 1933 utfärdade Kungl. Maj:ts Befallningshavande förordnande för denne att vara kommunalborgmästare i Nässjö stad.

Valnämnd.

De funktioner den förutvarande stadsstyrelsen haft att fullgöra vid de allmänna valen i staden, fullgöras nu av en särskild valnämnd, bestående av kommunalborgmästaren i staden som ordförande jämte två av stadsfullmäktige valda ledamöter. Inför denna nämnd hålles jämväl allmän rådstuga i staden, då sådan skall hållas.

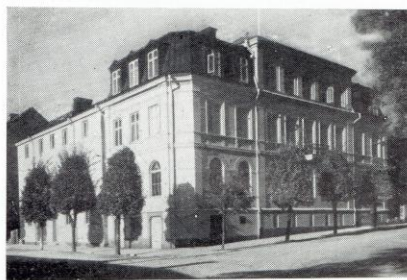
Ordförande i nämnden är vid 1938 års slut kommunalborgmästare August Johnsson och ledamöter bankdirektör Karl Swendsén och kamrer Bror Malmberg med lokomotivförare Herman Blom och kontorist Hj. Kvist som suppleanter.

Nämndemän.

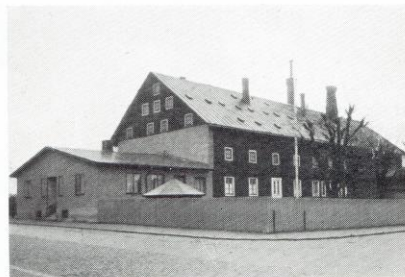
Vid 1938 års slut tjänstgöra följande nämndemän, valda av Nässjö stad; grosshandlare Oscar Hultqvist, häradsdomare, fabrikör Karl Källén, redaktör Martin Forsberg, förre bangårdsmästare Carl Henrik Ekdahl och snickare Oscar Andersson.

Exekutionsväsen.

Kungl. Maj:ts Befallningshavande är överexekutor i staden. Som utmätningsman hava fungerat, under de första åren efter stadsblivandet landsfiskalen i Nässjö landsfiskalsdistrikt, därefter under några år stadsombudsmannen i Nässjö stad. Under tiden från och med den 1 juli 1925 till och med utgången av februari månad 1933 ombesörjdes utmätningsmannagöromålen av en av staden helt avlönad utmätningsman. Från och med sistnämnda tidpunkt är landsfiskalen i Nässjö landsfiskalsdistrikt utmätningsman i Nässjö stad. Till biträde har han tvenne exekutionsbiträden, vilka avlönas av staden.

Posthuset.

Nässjö Bryggeri A.-B.

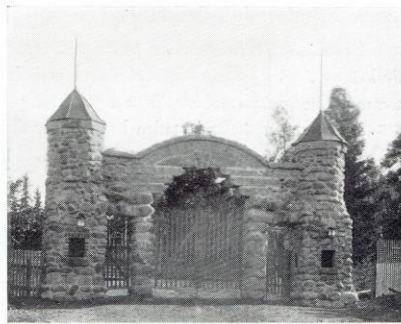
Polisväsen.

År 1914 utgjordes stadens poliskår av 6 ordinarie poliskonstaplar. Såsom stadsstyrelsens ordförande och polischef fungerade då bankdirektör Albin Jansohn. Åklagare var landsfiskal Carl Hanell. Polisstationen var då inrymd i Statens järnvägars sprutbod, belägen i närheten av det nuvarande ilgodsmagasinet. Sedermera förhyrdes lokaler till polisstation i direktör J. E. Sundbergs gårdsfastighet vid Karlagatan, där, förutom polisvaktkontor, voro inrymda 7 stycken arrestlokaler, av vilka den ena var belägen i källaren och användes till förvaring av bråkiga arrestanter. Å andra våningen i samma fastighet, som polisvaktkontoret var inrymt, var nämligen en biograf — Nya Biografen — belägen, och för att inte biografpubliken skulle störas användes källararresten till de bråkigaste arrestanterna. Polispersonalens tjänstgöring bestod av dels vakt å kontoret, där även vid den tiden brandtelegrafan var placerad, samt dels av patrullering, varvid den konstapel, som förrättade patrulltjänst, hade att övervaka såväl stadens centrala delar som yttersamhällena. Någon ordnad patrulleringsplan fanns inte. Polismännens huvudsakligaste uppgift var att anhålla fyllerister och lösdrivare samt i övrigt förrätta ordningstjänst. Med lösdrivare, som anhöllos, gjordes »processen» kort. På landsfiskalens order följdes vederbörande utanför stadens gräns samt tillsades att omedelbart lämna staden. I de flesta fallen hade denna åtgärd åsyftad verkan.

Från och med år 1914, då Nässjö erhöll stadsrättigheter, omorganiserades poliskåren så, att förutvarande landsfiskalen Carl Hanell från och med den 10/2 förordnades till stadsfiskal, varefter han samma år den 1/11 efterträdades av stadsfiskalen i Sigtuna Per Johan Norder. Tvenne extra poliskonstaplar tillsattes även. Dessa hade sin huvudsakligaste tjänstgöring förlagd till Folkets Park, varjämte de även på eftermiddagen biträdde den ordinarie personalen med ordningstjänst i staden. En patrulleringsplan upprättades även, varefter konstaplarna hade att bestrida såväl vakt- som patrulleringstjänst. Staden indelades i tre bevakningslinjer. Fylleristernas antal voro vid den tiden mellan 10 och 15 stycken per vecka. Härvid är att märka, att endast sådana fyllerister, vilka voro *överlastade* av starka drycker, anhöllos. På den tiden fanns ju ingen motorfordonstrafik, varför risk att de berusade själva eller genom sitt förvållande skulle ställa till oreda i trafiken ej förelåg. Vakttjänsten å polisstationen bestreds av en konstapel dygnet runt, varvid den vakthavande konstapeln bland annat tjänstgjorde såsom brandvakt. I en så kallad dagbok infördes allt av vikt, som under dygnet passerade å såväl kontoret som ute i staden, varefter denna bok varje morgon uppvisades för stadsfiskalen. I detta sammanhang kan förtjänas omnämnas, att i en å vaktkontoret liggande »Anmälningsjournal för filmcensurkort» infördes samtliga filmmanuskript, filmer,

Telegrafstationen.

Folkets Park.

som visades å biograferna »Höga Nöjet» och »Nya Biografen». Vid eldfara eller då brandalarm ankom till polisstationen, skulle den tjänstgörande personalen, sedan alarmering av brandkåren skett, med en å polisstationen varande messingtrumpet å olika gator i staden blåsa trumpetstötter samt även å stadens gator draga en kärra, å vilken en trumma placerats, vilken därigenom frambringade ett trummande ljud. Detta för att därmed väcka och giva tillkänna, att eld utbrutit i staden.

I början av år 1915 inflyttade polisen i nya lokaler i det då nyuppförda stadshuset. Vid detta tillfälle tillsattes ytterligare en konstapel, varefter ytterligare ökning av poliskåren företogs, så att det sammanlagda antalet konstaplar vid årets slut uppgick till 8 man.

Poliskåren utgöres numera av en stadsfiskal, en överkonstapel samt nio konstaplar, varav två extra.

Vattenfontänen å Stortorget.

I egenskap av ordförande i stadsstyrelsen från Nässjö stadsblivande till år 1933 tjänstgjorde direktören Albin Jansohn jämväl såsom polischef. Sistnämnda år, då stadsstyrelsen ersattes med kommunalborgmästare, blev August Johnsson polischef och utövar sålunda chefskapet över polisen.

Såsom stadsfiskaler i staden hava under den gångna tiden tjänstgjort:

under tiden 1/1 1914—31/10 1914 Carl Hanell,
under tiden 1/11 1914—början av 1917 Per Johan Norden,
under tiden 1917—1934 Ruben Stenvik och
från sistnämnda år såsom tillförordnad jur. kand. Folke Johansson.

Överkonstapeltjänsten vid kåren har under tiden uppehållits av August Elwin under tiden juni 1918—slutet av år 1923 och av Nils Rydau under tiden 15/8 1924 och sedan dess allt fortfarande.

Drätselkammaren.

Nässjö stads första drätselkammare bestod av nio ledamöter. Suppleanter funnos icke enligt vad reglementet för drätselkammaren, antaget av stadsfullmäktige den 26 mars 1914 och fastställt av Kungl. Maj:ts Befallningshavande den 21 april samma år, förmåler. Beträffande göromålens fördelning inom kammaren innehåller reglementet endast det stadgandet, att »Drätselkammaren överenskommer och beslutar inom sig angående göromålens fördelning mellan ledamöterna». I praktiken kom detta att utveckla sig så, att särskilda utskott utsågos för olika ändamål, gatuutskott,

Stadsparken och Ingsbergssjön.

tomtutskott med flera. Dessa utskott voro dock endast beredande organ, alla beslut fattades i drätselkammaren. Den 27 september 1929 antogo stadsfullmäktige på förslag av en den 16 februari 1923 tillsatt kommitté, den så kallade omorganisationskommittén, nytt reglemente för drätselkammaren, vilket fastställdes av Kungl. Maj:ts Befallningshavande den 24 oktober samma år. Reglementet har sedermera på grund av den nya stadsstyrelseformens ikraftträdande år 1934 undergått smärre justeringar och är i sitt nuvarande skick antaget av stadsfullmäktige den 27 april 1934 och fastställt den 9 juli 1934.

Enligt senast fastställda reglemente utgör antalet ledamöter i drätselkammaren tretton med nio suppleanter, fördelade på tre avdelningar: första avdelningen, finansförvaltningen, vilken förvaltar stadens penningväsen, handhar värden av drätselkammarens handlingar och arkiv samt har till uppgift att planlägga eller avgöra alla sådana under drätselkammarens förvaltning hörande eller till kammaren hänskjutna ärenden, vilkas handläggning icke ankommer å samfälliga drätselkammaren

eller någon av dess övriga avdelningar; andra avdelningen, fastighetsförvaltningen, vilken handhaver stadens fastighetsväsen, parker, planteringar, kallbadhus och renhållningsverk med vad till nämnda förvaltningsområden hör; tredje avdelningen, tekniska avdelningen, vilken handhaver förvaltningen av stadens elektricitetsverk, vatten- och kloakverken, gator och vägar och dessas renhållning, stadens torg, stadsplaneärenden och dylikt samt ärenden av övervägande teknisk natur. Samfälliga drätselkammaren tillkommer, förutom val av ordförande och vice ordförande, att antaga och entlediga drätselkammarens tjänstemän, såvitt ej annat är stadgat därom, att uppgöra utgifts- och inkomststat, att avgöra frågor angående beslutanderätten över budgetposterna för drätselkammaren, att handlägga ärenden, som skola underställas stadsfullmäktige samt att avgöra mellan avdelningarna uppkommen fråga till vilken avdelnings behandling ett ärende rätteligen hör.

Bland de arbetsuppgifter, vilka äliga drätselkammaren och som alldeles särskilt fanga allmänhetens intresse, intaga otvivelaktigt de, som röra stadens ekonomiska och finansiella förhållanden, främsta rummet. Vilket ju i och för sig är ganska förklarligt med hänsyn till att resultatet av dessa frågor behandling omedelbart kan utläsas å skattsedeln.

Hur värdefullt det än skulle vara med en detaljerad redogörelse för berörda förvaltningsområde, så är detta på grund av förklarliga skäl uteslutet i detta sammanhang. Därtill fordras alltför stort utrymme. Endast ifråga om några detaljer, vilka kunna påräkna det största intresset, har det ansetts påkallat att lämna närmare redogörelse för. Av efterföljande tabeller framgår, dels av tabell 1 storleken av stadens fasta lån, amortering och räntor samt storleken av de fasta lånen per person och skattekrone vart femte år under tjugofemårsperioden och dels av tabell 2 storleken av den borgerliga och kyrkliga kommunens utdebiteringar under samtliga år från och med 1914 samt de överskott, som under åren från och med 1925 uppstått å den borgerliga kommunens budget. Slutligen lämnas i samband härmed å tabell 3 uppgift å taxeringsvärdet å fast egendom inom staden vart femte år efter stadsblivandet.

Översikt över Nässjö stads fasta lån.

Tabell 1.

År	Datum	Fasta lån	Amortering	Ränta	Summa amortering och ränta	Låneskuld	
						pr innevånare	¹⁾ per skattekrone
1914	1/1	1.085.760: 95	—	—	—	²⁾ 172: —	²⁾ 57: —
1914	31/12	1.057.652: 21	—	—	³⁾ 72.599: —		
1918	31/12	1.490.891: 18	28.918: 57	85.654: 45	114.573: 02	183: —	37: —
1923	31/12	1.851.466: 74	40.407: 40	97.481: 91	137.889: 31	209: —	23: —
1928	31/12	2.874.318: 33	71.896: 03	142.274: 83	214.170: 86	318: —	49: —
1933	31/12	2.969.927: 73	93.670: 91	135.786: 56	229.457: 47	318: —	39: —
1938	31/12	3.141.125: 92	129.785: 04	111.348: 52	241.133: 56	⁴⁾ 320: —	33: —

¹⁾ Borgerliga kommunens.

²⁾ Utfört i jämna krontal.

³⁾ Ränta och amortering i samma summa.

⁴⁾ Folkmängden beräknad efter 9.800.